

1711.

1. Altmannus, Christianus : De iuris oratorum
2. Barbier, Jo. Christianus : De erroribus conscientiae.
3. Hilliger, Sigismundus Sullius : De iure et modis
lesum resistentem legitime compellendi
4. Jacobi, Fr. Nicol. : De foederibus veterum per
dissectionem animalium factis.
5. Krampmüller, Gaspard : De aeglyis pontifici orna.
6. Krug, Joann. : De obligatione decori.
7. et Kuestner, Gaspardus Wilhelmus : De mensura et
annali prescriptione literarum cambialium
occurrence § 32 d. d. Camb. Lp. 3 Junii. 1711, 1717
~ 1740.
8. et Lenzherdt, Fr. Christ. : De armatura et apparatus
ordinariae militiae 28 exempl.
9. Mencken, Gaspardus Ludovicus : Contra versiarum juris
selectarum decas I.

1761.

10. Mealy, Fritzerian: Normam actionum huma-
narum in societate improprie dici legem na-
turam, meretur

119. ¹¹⁹ Pankas, Georgius: De conditione private
statuum imperii 2 Exempl.

12. Rechenberg, Carl. Otto: Programma, quod est ora-
tionem $\neq$ novae professionis juris naturalis
et gentium . . . invitata.

13. Rechenberg, Carl. Otto: De norma legum justarum
et injustis discernendasum.

14. ¹⁴ Hightz, Hann. Conradus: De eo, quod mores in
projudicium morum fuerint.
2 Exempl. 1711 & 1747.

15. Tentscher, Jo. Gottwardus: De p^ol^othia.

1711

16. Truppenregiment, Sr. Fürst : Sechste von provintia
praxlanda .

17071.

N° 28

1711, 4

בגה

DE

216 a

**FOEDERIBUS VETERUM
PER DISSECTIONEM
ANIMALIUM FACTIS**

DISSERTATIONEM POSTERIOREM
INDULGENTE
AMPLISSIMA FACULT. PHILOSOPHICA
IN VICEM PRIORIS

PRO LOCO

IN ILLA ALIQUANDO OBTINENDO

D. XXIII. SEPT. A. O. R. cl^o lccc. XI.

EXHIBET

M. JO. DANIEL JACOBI,
ERFF. TH.

LIPSIÆ,

Literis IMMANUELIS TITIL.

Handwritten marks: a large '2' and a '3'.

112

DE

FOEDERIBUS VETERUM

PER DISSERTATIONEM

AMALIAM FACTIS

DISSERTATIONEM POSTERIOREM

IN DUO PARTES

ANALYTIKA FACIUNT PHILOSOPHICA

IN VICENTIORIS

PRO LOCO

IN LINA ALIQUANDO OBTINENDO

D. XVII. SEPT. A. O. MDCLXXII.

EXHIBIT

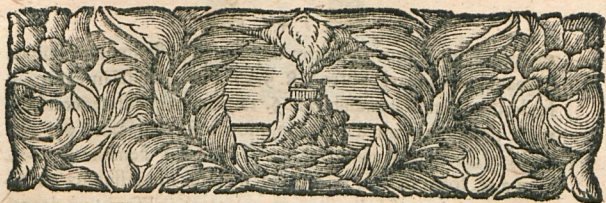
M. JO. DANIEL JACOBI

scripsit

Handwritten signature or mark

DE

PRÆFATIO.

Ac promissa appareant, eleganter dicit Terentius in Eunucho. Nam aureos montes polliceri, neque tamen promisso satisfacere est leges naturales & positivas, quæ nos vel maxime ad fidem servandam obligant, temerario ausu contemnere. Id quod in perverso & corrupto hoc seculo haud raro usu venire solet.

Cum itaque & ego in dissertatione priore de foederibus veterum per dissectionem animalium factis, quam ante certum temporis intervallum publici juris feci, sponderim ac in me receperim telam exorsam pertexere & posteriorem quoque hac de materia dissertationem in lucem edere; diutius moras nehere nequeo: potius eam tibi, B. L., hisce pagellis offero ex benevolo consensu & arbitrio Inclutæ Facultatis Philosophicæ, quæ mihi licentiam pro Loco dissertationem hanc ventilandi prompte concessit Quo autem præsentis instituti mei ratio eo clarius pateat, capita prioris dissertationis ante omnia tribus verbis repetenda esse duco. Nimirum enumeratis in præcæmio variis foedera pangendi ritibus, & explicata §. 1. 2. 3. phrasæologia celebritatem ac solennitatem consuetudinis nostræ foederalis ob oculos ponente, indagavi §. 4. originem hujus ritus, & §. 5. personas peragentes cere-

monias, §. 6. earum ornatum atque §. 7. Instrumenta, quibus utebantur, delineavi; porro §. 8. 9. 10. 11. animalia in ejusmodi foederum solennitate adhibita ac §. 12. eorum qualitates consideravi: postea §. 13. incidit quaestio, quonam in casu foedus per animalium divisionem olim stabilire fas fuerit? denique §. 14-22. forma ac totus foedera hoc modo ineundi processus juxta ordinem, quem in priscis literarum monumentis observatum deprehendimus, occurrit, ubi conditionum foederalium constitutionem seu electionem excipere solebat rerum huic instituto inservientium apportatio, vini mixtio, manuum ablutio, prima libamina, pilorum distributio, preces, libatio, jugulatio, pellis detractio, dissectio victimæ, jusjurandum, dextrarum junctio & transeundi actus. Postremo adjeci §. 23. 24. epilogum prioris dissertationis. Jam vero ab isto termino primordia præsentis operæ nostræ capiemus, ubi nuper pedem fiximus. Præ ceteris igitur in hac dissertatione sub examinis incudem vocabimus, quamnam ob rationem veteres foedera per dissectionem animalium & transitum per eorum segmenta fecerint §. 1. 2. Porro videbimus §. 3. 4. 5. 6., quænam loca ejusmodi foederibus sancendis destinaverint, & §. 7. quodnam tempus his ceremoniis sacrum fuerit. Deinceps §. 8. 9. 10. 11. 12. pensitare ahenus est ea, quæ his ritibus peractis foederati egerint? Quod ubi absolverimus, §. 13-19. alios ritus foedera ineundi nostro fere analogos perlustrabimus; & tandem §. 20. 21. locum Gen. XV, 7-18., quantum conducit ad scopum nostrum, explicabimus, adjuncta §. 22. totius operis conclusione. Qui conatus ut exoptato successu gaudeat, summi & sapientissimi Numinis gratiam auxiliumque pia mente nobis expetimus. Faxit!

§. I.

Brutorum est nullum finem nullumque scopum in actionibus suis sibi præfixum habere: creaturarum vero divinarum nobilissima, homo rationis lumine ornatus & illustratus, nihil agit nisi antea, prudentia duce, certum finem respicere cœperit, ad quem, tanquam ad centrum, omnes conatus, omnes motus omnesque

que actiones suæ collineare debeant. Propterea jure meritoque in hac dissertatione nostra primum locum fini considerando vindicamus, cur sc. veteres per divisionem animalium transfutumque per partes ipsorum divisas foedera sua corroborare haud dubitaverint. In aprico quidem est, quod principalis pactorum finis sit pacis & concordiae confirmatio atque socialitatis hominibus acceptissimæ conservatio: at vero speciatim heic loci disquirandum venit, cur peculiare ejusmodi ritus adhibuerint. Equidem illud maxima ex parte jam elucet ex iis, quæ disseruimus in dissert. 1. & imprimis ex eo, quod §. 20. 22. de hac materia prælibavimus. Attamen, si sententiam nostram paulo accuratius proponere fas est, putamus usurpatum fuisse hunc ritum, *partim*, ut eo vehementius moverentur foederatorum animi hoc terribili & cruento spectaculo ad sanctissime observandum foedus contractum; Neminem enim fugit, quantum imaginatio circa objecta corporea occupata in mortalium pectoribus valeat, quantave efficacia sensus in mentis facultates agant: *partim*, ut sanctius & arctius in unum corpus coalescerent sacrificio simul inclusi: *partim* ut ὄπρησθῆσαι seu foedis fragi quicumque sint evasuri, sibi, si non verbis, quod volunt Kimchi ac Raschi, & ex his Velthemius (a), saltem ipso facto omnia mala imprecarentur; Deum perjuri ultorem advocarent, (quod imprimis ex Romanorum ritibus foederalibus luculenter apparet, qui Jovem Deum Fidium, teste Lactantio & Vossio, dicebant, quum juramento, ut illud verum justumque sit, & fidei in juramenti datæ servandæ præesset; & ex Æneæ sermone apud Virgilium (b):) seque dignos profiterentur, ut capite plecterentur, aut sua membra ita dissecarentur, discerperentur & projicerentur, uti animalium profecta. (c)

A 3

Hinc

(a) *Diff. ad Gen. XV. conf. S. Osiander ac Mercer. ad h.l. (b) En. l. 12. v. 199. ubi in foedere cum Turno hæc faciebat verba: Audiat hæc genitor, qui foedera fulmine sancit i. e. fulmine vindicat. conf. infra §. 3. de Jovis simulacro dicenda. (c) vid. Calov. disp. 6. Anti-Grot. S. Aug. Pfeifferi speci-*

Hinc Attici pariter & Romani, nec non Scythæ foedera & juramenta religiose servabant (d), atque perjuros gravissima poena afficiebant, quod patet ex Plutarcho de Themistocle differente, ex Stuckio (e) atque ex Herodoto (f). Inprimis de Romanis inquit Florus (g): Summa foederum Romanis religio est; Itaque ad auditum sociæ civitatis obsidium memores icti cum Pœnis quoque foederis non statim ad arma procurrunt, dum prius more legitimo quæri malunt &c. Exempli etiam loco hac in parte esse potest generosus ille Romanus, M. Atilius Regulus, qui jurisjurandi religione ductus ad Carthagenenses revertebatur, licet prævideret, se atrocissimum ad supplicium tractum iri. Qua de re passim apud Romanarum rerum scriptores vestigia quædam inveniunt. Nec minus Athenienses cum laude commemorandi veniunt, qui vocem εὐορκῆς, i. e. qui juramentum præstat, pro εὐρεθῆς sumere solebant. Sic Hesiodus (h) ait:

Οὐδέ τις εὐορκῆς χεῖρας ἔσεται, εἰδὲ δικάει.

Erant autem gentibus hisce politioribus pacta & promissa jurejurando confirmata tantæ curæ, quoniam experientia duce didicerant, Punica fide utentes haud raro & a Deo & ab hominibus puniri, tam in hac, quam in altera vita (i). Cujus rei exempla ex Herodoto & Xenophonte adducit Stuckius (k). Pariter, si tempora recentiora perlustramus, illud cum damno suo haud exiguo expertus est Uladislavus I. Ungariæ Rex, postquam foedus cum

Amu-

---

men Antiquit. sacr. Decad. III. §. 2. it. Feibii Antiquit. Homer. l. IV. c. 17. in Gronov. Th. G. A. T. VI. p. 3840. (d) v. Potter. Archeol. ap Gronov. l. c. T. XII. P. II. p. 263. 264. & Jo. Bapt. Hansen: de Jurejur. veterum c. 2. ap. Græv. Thef. A. R. T. V. p. 806. seq. (e) de sacr. sacrif. gentil. p. 96. a. edit. Tigur. 1598. f. (f) lib. IV. p. m. 281. (g) lib. II. c. 6. (h) oper. & dier. l. 1. v. 188. (i) conf. Cic. Or. pro Q. Rosc. c. 16. p. m. 53. Homer. Il. γ'. v. 278. & Il. τ' v. 259. Plur. vid. ap. Potter. l. c. (k) lib. alleg. p. 145. edit. Lugd. Bat. 1695.

Amuratho II. percussum Pontificis R. consilio violaverat. E-
pitaphium ipsi a poëta quodam non infelici positum his verbis
conceptum est :

Romulidæ Cannas, ego Varnam clade notavi,

Discite, mortales, non temerare fidem :

Me nisi Pontifices jussissent rumpere fœdus,

Non ferret Scythicum Pannonis ora jugum. (l)

Propterea gratulatur sibi Agefilaus, (licet ipse juramenta non
semper magnificeret, quando genti suæ emolumentum aliquod
asserendi occasio affulgebat) (m) de induciis a Tissapherne Per-
sarum duce violatis, & illum perjurio suo tam Deos quam ho-
mines sibi inensos reddidisse, ait, adversæ vero parti propitios.
Idem commemorat exprobrata fronte & ore letabundo L. Papy-
rius dimicaturus cum Samnitibus; Deos immortales, inquit belli-
cum canens, adesse propter toties petita fœdera, toties rupta (n).
Et ipsi Samnites fœderi perfide violato cladem suam adscribunt;
Minime, ajunt, id mirum esse, si in impio bello & contra fœdus
suscepto, infestioribus merito Diis quam hominibus, nihil pro-
spere agerent (o). Præterea notatu maxime dignum est, quod
Alexander ab Alexandro (p) narrat, observante etiam Solino, de
Sardinia fontibus; perjurum in iis immersum luminibus privant,
ubi vero perjurium non adest, cernit clarius. Plura ejusdem fa-
rinæ exempla recensere, dum brevitati studemus, superse-
dumus. (q)

§. 3.

Ex religione igitur erga jusjurandum forte factum est, ut
prope aras jurarent fœdus contracturi. Fœdera enim per disce-
ptionem animalium fiebant, ubi sacrificia, eo quod sacrificiis ple-
rum-

(l) vid. Ravanell. Biblioth. Sacr. tit. Fœdus. Hübner. Hist. Po-
lit. P. IV. p. m. 816. seq. (m) vide sis Potterum l. c. p. 266. ex
Plutarcho in vita illius quedam repetentem. (n) Liv. l. X. c.
29. (o) Liv. lib. VIII. c. 39. (p) diar. genial. l. V. c. 10. (q) conf.
Potter. l. c. p. 264. seq. & Philostrat. l. 1. de vita Apoll.

rūmque adjuncta erant; scilicet tam in templis ac delubris, quam in locis aliis. Abraham quidem foedus cum Deo (r) pangebatur in campo: Et Jehovah post instaurationem cultus Levitici primum in tabernaculo, deinceps in templo Salom. sacrificabatur (r) conf. Jer. XXXIV, 15. Sed gentiles, inprimis Græci, in antris, in compitis, in faxeto, in lucis &c. quæ loca ante templorum inventionem (t) diis consecrata erant; sacrificare, adeoque & foedera inire solebant. Id a Cretensibus, quos D. Paulus non optime notavit, in Jovis honorem factum fuisse, in prisca literarum monumentis deprehendimus. Causam hujus rei indicat Wouwerius de Umbra, & Holstenius de vita Pythag. apud Saubertum (u). Porro, quantum ad Græcos, Pausanias in Eliacis autor est, quod in Olympiæ Βελευθηρία Jovis ἄρκυς cognominati simulachrum fuerit collocatum, quod utraque manu fulmen continebat, quasi ulturus ille sit omnino fulmine, qui falleret juramentum & violaret; juxta hoc simulachrum descendentes ad certamen eorumque parentes & fratres super immolati exta porci conceptis jurare solebant verbis, se nihil deceptionis ad certamen attulisse, aut secus, quam leges paterentur, Olympiæ commisisse (w). Interdum Græci καὶ ἱερῶν τελεῶν jurabant, prout videre est apud Thucydidem (x).

§. 4.

Romanis locus ejusmodi sacer sacrificii & foederibus designatus in genere Captus vocabatur, eo forte sensu, quo Flamen

Dialis

(r) Gen. XV. (s) v. Sigonius de R. E. l. 2. c. II, III. (t) De templorum inventione, varietate & reverentia apud gentiles multa heic differere non libet. conf. Stuck. de sacr. sacrif. gentil. p. 58. ed. Tigur. 1598. Potter. l. c. lib. II. c. 2. Arnob. l. VI. advers. gent. Pfeiffer. Antiquit. Gr. l. 1. c. 38. 39. Jo. Marsham Canon. Chron. p. m. 34. 53. 57. & 105. Dilherr. disput. Acad. P. II. p. 223. (u) de sacrificiis p. m. 274. (w) Gyrald. Opp. T. I. Synt. 2. p. 85. Potter. l. c. p. 255. (x) lib. V. Bell. Pelopon. passim.

Dialis & virgines Vestales *capi* dicebantur; de quo A. Gellius (γ) confertur potest. Peragebant autem Romani hæc sacra, de quibus jam sermo est, vel in Via sacra, quam inde nomen suum accepisse quidam (z) existimant, quum in ea foedus istum sit inter Romulum & Tatium, cujus foederis occasione deinceps etiam collis Quirinalis, antea Agonidicus, nomen suum sortitus est (α): vel prope columnam Cæsaris, de qua Suetonius in vita Cæsaris scribit: Populus Rom. solidam columnam prope viginti pedum lapidis Numidici in foro statuit, scriptisque parenti patriæ: apud eandem longo tempore sacrificare, vota suscipere, controversiâs quasdam interposito per Cæsarem iurejurando distrahere perseveravit; quam columnam deinceps a Dolabella fuisse sublatam testatur Lactantius Firmianus (β): vel in templis, de quibus paulo post agendum erit. §. 5.

Montes autem præcipue ad hoc negotium eligebantur. Nam isti præ reliquis terræ partibus Deo placere semper visi sunt. In monte Abraham iussus est Isaacum immolare: in monte Sinai Deus apparuit Mosi & legem dedit: in monte urbs Jerusalem cum templo ædificata fuit: In monte Christus gloriam suam manifestavit; & in monte Oliveti in cœlum ascendit. Unde & Prophetarum scholas in collibus fuisse colligit Schook (γ) ex 1. Sam. X, 5. Quod autem Deus aliquando sacrificia & cultum in montibus prohibuerit, factum esse censo propter abusum, quia in idololatriam degenerabat & populus ejusmodi montibus peculiarem & nimiam sanctitatem tribuebat, atque templum Hierosolymitanum spernebat. Diabolus vero per gentiles cultum divinum in montibus imitatus est. De Persis legatur Herodotus (δ) & Strabo (ϵ), qui ait: *Θύραι δὲ ἐν ὑψηλῶ τόπω τὸν ἔργον ἡγούμενοι Δία.* Et quanto in pretio Romanis mons Capitolinus

B

linus

(γ) lib. 1. c. 12. (z) v. Onuphr. Panvin. *descript. urbis R. ap. Græv. T. III. p. 269.* (α) Georg. Fabric. *descript. urbis R. c. 5. ap. Græv. T. III. p. 407.* (β) v. Joseph. Castalionis *Comment. de Columna Triumphali ap. Græv. T. IV. p. 1944.* (γ) *Exercit. var. Exerc. XV. §. 2. 3.* (δ) lib. 1. c. 131. p. m. 217. (ϵ) lib. XV. p. 1064. edit. Amst. 1707. f.

linus fuerit, cui Capitolium cum aede Jovi sacra inaedificatum erat, ex Virg. VIII. Æneid. & Historicis Rom. patet. Ibi plerumque foedera pangebant, eam maxime ob rationem, quod Deum eo in loco potissimum testem adhiberi æquum putabant, ubi destinatio ei cultus & religio (ζ). De antiquissimo illo populi R. & Latinorum foedere percusso in monte Albano multa verba fecit Carolus Sigonius (η), quæ in præsentem prolixius repetere non lubet.

§. 6.

Ubicunque autem foedera inire in animum inducebant, certum eligebant locum, in quo aram seu altare ex impolito plerumque lapide & cespite exstruerent & herbis acq̄ frondibus festis ornarent; quod Ægyptii omnium primi fecisse quibusdam sine fundamento dicuntur (θ), quos deinceps imitati sunt Græci, uti asserit Petrus Berthaldus (ι) & Pfeifferus (κ). Et quidem in montibus ejusmodi altaria exstructa fuisse probat Mart. Schook in loco allegato & Pfeiffer (λ). Imo foederantes in templis hunc in finem aras erexisse patet ex Pfeiffero sapius jam laudato (μ) & Marshamo (ν). Quod vero inierint foedera prope altaria orientem versus vergentia, sole meridiano clarius elucet tum ex analogia vocis ἀραῖ vel ἀραραῖ, quæ est proprie mutua juramenti patratio per solennes foederibus diras & execrationes, unde nomen aræ vel altaris a quibusdam, licet non sine exceptione, deducitur; id quod prolixè satis explicat Cloppenburgius (ξ) tum ex iis, quæ in dissert. prioris §. 20. de impositione manuum in aras interjurandum brevissimis disputavimus. Ea ipsa facili negotio confirma-

re

(ζ) v. Hansen. l. c. ap. Græv. T. V p. 818. & Steph. Trelhier. de Jurjurando c. V. ap. eund. l. c. p. 880. (η) de antiquo jure Italiae L. 1. c. 3. ap. Græv. T. II. p. 1399. seq. (θ) conf. Dilherr. Dissp. Ac. P. II. p. 196. it. Marsham l. c. p. 34. (ι) de Ara apud Græv. T. VI. p. 275. (κ) l. c. l. 1. c. 34. (λ) l. c. c. 37. p. 80. seq. (μ) lib. 1. c. 23. (ν) l. c. p. 559. (ξ) Spicileg. Scholæ sacrif. p. m. 233. Ceterum de altarum nomine, origine & usu evolvi. Stuck. de sacrif. gent. p. 63. 65. 95. ed. Tig. 1598. Berthald. l. c. c. 1. 2. p. 255. seq. Pfeiff. A. Gr. l. c. c. 37. p. 78. Dilherr. l. c. p. 196.

re possumus asserto Ciceronis in Orat. pro Flacco; Is, inquit, si aram tenens juraret, crederet nemo. Præterea Virgilius (o) sequentia nobis reliquit:

Post iidem inter se posito certamine reges

Armati Jovis ante aras paterasque tenentes

Stabant, & cæsa firmabant fœdera porcâ.

Similiter de contactu aræ in celebri illo fœdere inter Æneam & Latinum (π) dicitur:

Tango aras mediosque ignes & Numina testor, &c.

Ast non semper tangendo aras, sed etiam stando coram illis fœderantes nonnunquam juramentum recitabant; quod de Israëlitis sacra literæ (ρ) ac de Atheniensibus, Carthaginensibus & Romanis Alexander ab Alexandro (σ) & Th. Godwin (τ) testantur; & quidem, dum id faciebant, ad solem orientem plerumque convertebantur (υ). Heic repetere liceat, quæ doctissimus Adrianus Turnebus in adversariis suis de Bellona & Victoria observat. Existimat utramque apud paganos dici deos communes, quoniam fœdus inire volentes eorum simulacra in gramineis seu cespitiis aris posuerint, ut scilicet eorum, qui utrique parti favere poterant, interventu & religione sanciretur fœdus. Quemadmodum autem fœderum aræ a piis, cetera si paria sint, magna religione colebantur, ita iis neglectis improbi facile fœdera violabant. Hinc veteres, quando perfidos homines volebant describere, dicebant:

Ὅϊσιν ἔτε βῶμος, ἔτε πῖσις, ἔθ' ὄρου μῆνει. (φ)

§. 7.

Sed plus ultra nobis tendendum est in labore nostro. Jam itaque pergitur ad considerationem temporis, quo veteres fœdera ferre consueverint. Ebraei promiscue & sine discrimine dierum instituebant hujus generis solennia, idque tam tempore matutino quam vespertino. Græci observantiores temporis in fœderum sanctione

B 2

erant,

(o) l. 8. *Æneid.* (π) l. XII. *Æn. it. conf. Potter. p. 255.* (ρ) 1. *Reg. VIII, 31.* (σ) l. *V. c. 10.* (τ) in *Mose & Aarone l. VI. c. 6.* (υ) v. *J. P. Pfeiff. l. c. l. i. c. 38 p. m. 84.* (φ) *Berth. l. c. p. 274-299-306.*

erant, & diebus tantum festis publicas solennitates celebrabant. Et quidem rationem habebant Deorum, quorum in honorem hæc sacra peragebant; nam superis mane oriente sole sacra celebrabantur, inferis occidente (X). Ast Romani, quibus religio maximæ erat curæ, diebus ut plurimum festis & profestis (V) fœdera contrahebant. Contrahebant vero tantum ante meridiem; quem ritum boni ominis causa institutum credimus; ad id enim plerumque Romani in agendis rebus attendebant, uti demonstrat Pontanus in animadversionibus ad Macrobiū. Nimirum ante meridiem sol & dies altius provehuntur; proinde percussum fœdus tunc magis magisque indies augendum & firmandum hoc modo indicaverunt. Post meridiem dies & sol decreseunt; proinde id tempus vitandum existimavere, ne sinistrum fœderi percutiendo omen præberetur. Qua de re ulterius conferri meretur Cicero & Marcus Zuerius Boxhornius (ω).

§. 8.

Posteaquam igitur hæcenus pensitavimus, quæ ipsum transitum per disscetas animalium partes concernunt; nunc tandem discursus noster delabitur ad ea, quæ transeundi actum in fœderibus excipere solebant. Videlicet profectorum, per quorum medium transitus antea instituebatur, una pars Deo (diis) vel verubus affabatur, vel elixabatur, vel in ollis coquebatur (N), & deinceps in ara offerebatur. Hinc dicit Deus per Davidem (□): Congregate mihi sanctos meos, qui pepigerunt mecum super sacrificium. Cum autem ignis exarsisset, libatione nonnunquam utebantur (S), & ut flamma magis extolleretur, vinum supra ista effundebant (7). Ubi simul, antequam proficiæ consumerentur igne, hordea sale mixta s. mola salsæ Gr. ὀ-

λο-

(X) v. *Stuck. Ant. conv. p. m. 110.* & *Pfeiffer l. c. l. i. c. 40.* (V) de bis ut & de intercisis diebus vid. *Græv. l. c. T. I. p. 306.* (ω) *Cic. l. II. de Divin. Boxhorn. question. Rom. quest. 44. ap. Græv. T. V. p. 969.* (N) *conf. Zach. XIV, 20. 21.* & *vid. Saubert. de sacrif. p. m. 431.* (□) *Pf. L, 5.* (S) *quod libatio plerumque ante maclationem facta fuerit, probavimus in dissert. I. §. 18.* (7) *conf. Homer. Il. à. v. 401. seq. Καὶ ὄβρι, ἔτ.*

λοχύται, altari imponebantur, vel caro sacrificandam isce molis falsis conspergebatur & ita proprie loquendo immolabatur (π). Et quidem præcipue sal (ν) in sacrificiis fœderalibus usui erat ad aternitatem fœderis divini, cujus symbola erant sacrificia, Deique cultum sincerum atque constantem denotandum, imo ad indicandum inviolate & sancte æquissimum hoc fœdus, quod sanciebatur, esse servandum perpetuoque custodiendum.

§. 9.

Altera pars prosectorum fœdus invicem ferientibus ad commestionem relinquebatur, non exclusis iis, qui ceremonias peregerant. Idcirco, ubi sacrificium Diis tributum a sacerdote conflagratum erat, ipsi ad epulas & ad lauta convivia convertebantur, quæ Græcis generatim audiebant *θύσιμα*, & latinis epulæ *sacræ* vel *adjiciales*, & qui eas instituebant, *adjicere* dicebantur (π). Exempla ejusmodi conviviorum post contractum fœdus celebratorum ab Ebræis occurrunt Gen. XXVI, 30. XXXI, 54. Exod. XXIV, II. 2. Sam. III, 20. &c. (π). De ce-

B 3

teris

(π) Haud raro ante mactationem frontem tergusque víctima molis falsis conspergebant. Quam vero ob rationem id fecerint, declarat Stuck. de sacrif. gent. p. m. 50. nimirum, ut Deo gratias agerent pro inventione frugum. (ν) de prolixa hac materia conf. Lev. II, 13. Num. XVIII, 19. 2. Paral. XIII, 5. & Eragio, Vatablo aliisque ad hæc loca annotata in T. I. Critic. Sacr. p. m. 720. seq. & p. 1020. seq. ac T. II. p. 2712. seq. Supplem. T. I. p. 1611. & T. II. p. 235. Clerc. Comment. ad Num. XVIII, 19. Potter. l. c. p. 226. seq. Ravanell. Biblioth. Sacr. voc. Sal. & Fœdus. Rhodigin. Lect. antiq. l. XII. c. 1. Stuck. Antiq. Conviv. l. p. 112. edit. 1597. Id. de sacr. sacrif. gent. p. 55. edit. Tig. 1598. Picinell. Mund. Symb. l. XII. c. 27. Hallervord. dissert. de Fœdere falsis. Panciroll. Rer. memorab. l. 1. & Salmuth. not. ad h. l. Scharff. de fœder. c. 12. p. m. 72. 73. Dilherr. l. c. p. 262. seq. (ν) de canis adjic. observationes elegant. invenies ap. Andr. Baccium de conviviiis antiquorum l. 1. c. 2. in Gronov. T. G. A. T. IX p. 34. & apud Saubert. l. c. c. 26. p. m. 599. (π) conf. b. l. Osiander. ad Gen. 26. vers. 30. Hulfsem.

teris gentibus in genere illud tuctur Spencerus (U). Græcos quidem alias post sacrificium convivia celebrasse commemorarunt Homerus (N), & Pfeifferus (D). Nec minus Marshamus (h) ejusmodi conviviorum meminit; qui etiam apud Græcos τὸ μεθύειν dici putat exinde, quod μετὶ τὸ θύειν vino liberius indulgebant (D). Hinc virgula quasi censoria eos notat Epicharmus apud Athenæum, dicens: Ἐκ μεθυσίας θοῖν, ἐν δὲ θοῖνι πόσις ἐγένετο, &c. Sed non ita in sacrificiis fœderalibus facere consueverunt; tunc enim, licet convivium instituerent (D), tamen victimas fœderis non comedebant, uti paulo post demonstrabimus. Quantum ad Romanos pertinet, in præsentis brevitatis gratia silens prætereo fœdus populi Rom. & Latinorum in monte Albano percussum, quod Feriarum Latinarum nomine venit, ubi Jovi Latiali sacrificium offerebatur, & suam quisque carnis partem accipiebat; & tantum provoco ad Rosinum (D) ea de re clarissimis verbis disserentem. Dum autem ejusmodi epulum fœderale celebrabatur, panis & salis usus haud exiguus erat. Sal enim in primis amicitiae & fidelitatis symbolum habebatur, non secus ac mensa, unde proverbium natum, ἀλλὰ καὶ τράπεζαν μὴ ὄργυζάνειν, quo amicitiae jura violanda non esse veteres significarunt. Qua de re adeas velim Erasimum in Adag. & Lil. Greg. Gyraldum ad Symbola Pythagoræ (V). Igitur salem in firmæ amicitiae signum mensæ hospitali ante omnes alios cibos a Græcis fuisse appositum legimus apud Alexandrum ab Al. (D).

§. 10.

Inter convivandum Diis laudes canebant, pedibusque circa aras complo dentes ad numeros psallebant, & pulsatis cymbalis choreas age-

---

Comment. ad Jer. XXXIV. & Dilherr. l. c. p. 274. & c. (U) de leg. Ebr. ritual. L. II. p. m. 276. edit. Hag. 1686. 410. conf. Bochart. Hierozoic. p. 322. edit. Lond. 1663 f. (N) Il. IX. 222. Odyss. III. 65. 66. 395. 471. & c. (D) Antiq. Gr. gent. l. 1. c. 30. (h) l. c. p. 209. (D) conf. & Athen. Δειπνοσ. l. 2. c. 2. (D) Dilherr. l. c. p. 274. (D) Antiq. R. l. 2. c. 33 p. m. 513. vide quoque Sigon l. c. ap. Grav. T. VIII. p. 1399. it. Petr. Morestell. de Feriis Rom. ap. Grav. T. VIII. p. 801. (V) vid. Clerc. l. c. Rhodigin. l. c. (D) G. D. l. V. c. 21.

gebant: Cujus rei causam Servius ad quintam Virgilii Eclogam hanc allegat: Voluisse nimirum majores nullam hominis partem esse, quae non sentiret religionem: Cantum autem ad animum, saltationem ad mobilitatem pertinere corporis (♄). Antequam autem post convivium discederent, Græci Diis gratias agentes, quod ipsos in convivium accepissent, ultimam sacrificiorum partem linguam in sacrum ignem coniciebant cum adjuncta libatione; idque in honorem Mercurii, cui linguæ erant sacræ (♃).

§. II.

Attamen relatum legimus, non semper post sacrificia foederalia peracta fuisse convivia, neque hæc ad essentiam sacrificiorum pertinuisse. Nonnunquam, si convivium celebrare nolebant, de victima partes quasdam ad amicos mittebant. Quare Theocritus (♄) :

Καὶ τὸ δὲ θύσας, inquit,
Ταῖς νύμφαις, Μορσῶνι καλὸν κρέας ἀντίκα πέμψον.

Et Plautus (♄) :

Sacrificant; dant inde partem majorem mihi, quam sibi. Græcorum filii victimas foederum vel totas abjiciebant & adeo non comedebant, uti videre est in apro illo Agamemnonis (♄), sed potius inhumabant in ædibus jurantis, uti tradit Eustathius ad Iliad. III.; si vero jurans peregrinus erat, sacrificii caro in mare projiciebatur (a), vel caput tantum removebant & abjiciebant (b), addita plerumque execratione, quod in primis apud Ægyptios obtinuisse perhibet Mars-hamus (c).

§. 12.

Quibus omnibus rite ad finem perductis Græci foedera eorum-que leges & placita foederalia, ne ullo unquam tempore interciderent,

εϋ

(♄) v. Rosin. l. c. & Pfeiff. l. c. lib. 1. c. 33. (♃) Vide sis Hom. Odyss. III. v. 332-341. Athenæum l. c. 1. Pfeiff. l. c. c. 32. (♄) Idyll. V. (♄) Mil. Act. III. Sc. 1. v. 117. (♄) Iliad. XIX. Homer. conf. & Nat. Com. Myrbol. p. m. 656. Pfeiff. l. 1. c. 28. (a) v. Potter. l. c. p. 260 & Mart. Schoob. in Achaja vetere passim ap. Gronov. l. c. T. V. (b) v. Lomeier de Instrat. gentil. c. 36. p. m. 350. (c) l. c. p. 208.

ἐν εὐαγγ. λιθίνῃ describebant (d): nonnunquam in Isthmis aut Pythiis ludis consecrabant foedera erectis titulis perpetuo tempore duraturis, aut etiam aeneis tabulis incisa in Jovis Olympii templo vel Aethnariarum arce deponebant. Apud Romanos foedera actaque publica in linteis mappis (e), lamina plumbea vel ære exarabantur (f). Sic foedus ictum cum Latinis Romæ in ænea columna fuisse incisum refert Dionysius Halicarn. (g). Foedera cum exteris in templo Jovis Capitolini columna aut aeneis tabulis insculpebantur, ut perpetua monumenta exstarent. Quo etiam spectant, quæ i. Maccab. VIII. & XIV. narrantur. Nonnunquam in fastos & annales referebantur, aut in æde Jovis Pistii in clypeo ligneo obtesto bovis immolati corio scribebantur (h). Posthæc obfides pacti firmandi causa traditos esse, quod tamen rarissime fiebat, legimus apud Livium (i). Imo etiam connubiis foedera nonnunquam obfignata quasi esse constat. Quam ob rem dicit Marsham (k): Lydi & Medi foedus sanxerunt, & Alyattes Rex filiam Aryenin Astyagi Cyaxaris filio nuptum dedit. Mutuum delingendo sanguinem sancitum est foedus inter hos reges, &c. Pariter exemplo nobis hac in parte esse possunt Ludovicus XIV. in Gallia & Maria Theresia, Hispaniarum infans; nec non Carolus XI. Svecorum Rex & Ulrica Eleonora, Daniæ Princeps; ut alios taceamus (l).

§. 13.

Propositis itaque iis omnibus, quæ præcise ad veterum foedera per dissectionem animalium facta spectabant, nunc paucis quoque attingemus ceremonias in pangendis foederibus veterum obvias, quæ ad similitudinem ritus nostri accedunt. Minime autem cramben bis coctam appono, nec eadem chorda oberro. Supra quidem in proœmio prioris dissertationis unum vel alterum modum & morem foedera sancienti a nostro discrepantem recensuimus; sed isti a no-

stro

(d) v. Thucyd. l. c. (e) Liv. lib. IV. c. 7. & alibi. (f) Alexand. l. c. l. 2. c. 30. (g) lib. IV. in hist. Tarquini Superbi. conferri quoque potest Alexander ab Al. l. c. l. V. c. 3. & Græv. T. I. p. 350. ac T. II. p. 131. (h) Al. ab Al. l. VI. c. 11. (i) lib. 38. c. 38. (k) l. c. p. 603. (l) conf. & Curt. l. 8. c. 4. ac Scharff. de Foeder. p. m. 100. seq.

stro, uti jamjam innuimus, toto cœlo differunt; verum hi ritus, quorum hic mentionem facere animus est, ritui nostro aliqua ex parte sunt similes. Analogiam vero partim in mutatis paululum ceremoniis fœderum, partim in aliis solennitatibus e. g. lustrationibus, pactis matrimonialibus &c. respicio. Aderat nimirum larga vel parca ceremoniarum messis, prout fœdera ac negotia illa solennia erant, aut rempublicam magis vel minus concernebant.

§. 14.

Ex historia S. impræsentiæ non repetam fœdus Abrahami cum Abimelecho (m) nec Davidis cum Jonathane (n), sed tantummodo tribus verbis commemorabo institutum Regis Saul (o), qui divisit bobus atque partibus in omnem terram Israël missis, Israelitis fœdus secum tanquam Rege coram Domino initum in memoriam revocatum volebat, subnexo hoc mandato, nisi quis ad regium signum advolaret ad auxilium ferendum incolis Gabes-Galaad, ipsius boves idem esse experturos &c. Interdum annulus dimidiatus apud quasdam orientis nationes pro symbolo icti fœderis erat. Hanc ergo tesseram Radirobanes Meleandro, ut fœdus olim pactum agnosceret, mittit apud Barclajum (p). Et Chineses fœdus ambigentes mittunt sagittam ligamine cinctam, quæ dextra manu accepta aliisque superaddito remissa pacti firmiter contracti signum censetur, teste Erasmo Francisci. De Tongis Indiæ populo legimus apud Nic. Godignum in vita P. Gonzali Silveriæ citata Osiandro supra allegato: Quando, inquit, juramento aliquid stabilire volunt, terræ pugillum vel incensam favillam manu sumunt & insufflantes demittant in terram, tum jurejurando rem affirmant aut negant, adduntque, ita se velle flammis in pulverem reduci, si pejerent.

§. 15.

Græcos eorumque finitimos varietas hac in parte vel maxime delectavit. Macedones, quoties fœdus sanctissimum inire volebant, panem gladio dividebant & libabant, quod prolixè monstrant Stuckius (q) ac Rhodiginus (r) nec non Curtius variis in locis. Et Cyrillus (s) ex Sophocle

C

cle

(m) Gen. XXI, 27-29. (n) 1. Sam. XVIII, 3 4. (o) 1. Sam. XI, 7. (p) Argen. l. II. c. 12. p. m. 223. (q) Antiqui. Conviv. p. m. III. b. (r) l. c. lib. 28. c. 15. (s) lib. X. contra Julian. p. 359. edit. Lips. 1696. f.

cle in Antigone docet; apud Græcos inter alia id servatum esse, ut euntes per medium ignem & ferrum manibus ferentes facerent juramentum. Sic & quod obiter notamus, Eduardi, cognomine Confessoris, Britannorum Regis, conjux, vel, ut alii volunt, mater, Emma, adulterii accusata se purgavit, a suspitione liberavit & innocentem probavit (r). Interdum effusione libaminum tota fœderis cerimonia absolvebatur, ubi simul vovebant, ut primi perjuri sanguis atque cerebrum eundem in modum effunderetur, sicuti ex his Homeri versiculis colligere est: *Ὀϊον δὲ*, &c. (u). Actum autem transeundi per animalium dimidia tunc negligebant, quantum ex antiquitatum monumentis innotescit. Haud raro pilorum modo particulas quasdam abscindebant, & super exsectis bruti testibus jurabant fœdus contrahentes, nihilque præter imprecationem malorum in caput fœdistragi addebant; præsertim, si periculum in mora erat, nec lente festinare licebat. Id quod Homerus, Potterus, aliique Græcorum res gestas enarrantes scriptores satis superque testantur.

s. 16.

Neque silentio heic, quamvis per se huc minime quadrare videri possit, prætereundum est, quod Plutarchus in vita Aristidis de peculiari quodam fœdera pangendi ritu apud Athenienses vigente & a more Rom. fœdera per lapidis abjectionem confirmandi, haud plane diverso commemorat: Cum, inquit, Græci omnes acquiescere Aristidi jurassent in persolvendis vectigalibus, jussit ille laminas s. massas ferreas igne candentes, quæ Mydrus vocabantur, post horrendas execrationes in mare projici DEos orans, ut sic exterminarentur, & sic misere perirent extincti cum omni gente & stirpe, quicumque pejerarent, velut ignitum illud ferrum aqua extingueretur (w). Alius ex eadem classe fœderis mentionem facit Plutarchus in allegata Aristidis vita, quod Græci inter se inierunt, deletis ac penitus profigatis Xerxis copiis, ubi laminas ignitas in mare projicendo innuebant, juramentum fore sacrum & intemeratum, quamdiu laminæ ferreæ in fundo maris residerent neque supernatarent &c (x). Pari ferme ratione fœdus contrahebatur ad fontem Acadinum in Sicilia, quod

re-

(r) vid. *Corn. a Lapide ad l. Cor. XI. 25. & Potter. l. c. p. 262.* (u) *Il. γ.* v. 295. seq. (w) v. *Al. ab Al. l. c. l. V. c. 3. p. m. 27. Stuck. in sacr. sacrific. gentil. descript. p. m. 95. a.* (x) v. *Potter. l. c. p. 261.*

recenset Potterus sapissime jam allegatus. Ceterum de hac Gracorum consuetudine foederali Sophocles, Callimachus & Grammatici alii verba quadam fecerunt, notante Pfeiffero (y).

§. 17.

Ad Romanam gentem si nos convertimus, de ipsius ritibus foederalibus dissentiant inter se viri docti. Haud pauci (z) firmiter admodum persuasi sunt apud Romanos morem per animalium dissectionem foedus corroborandi obtinuisse, quod jam §. 19. dissert. prioris indicavimus, idque tueri conantur ex Virgilio verbis; - - Et caesa jungebant foedera porca: Sed si ingenue fatendum, quod res est, haec verba mea quidem sententia non evidentem probant, quod probandum erat; adeoque in medio relinquo & lubentissime aliis gloriam & palmam tribuo, si istud ex scriptoribus fide dignis eruere valeant. Attamen brevissimis indicabo, quod de Romanorum ceremoniis foederalibus relatum legi. Nempe ut plurimum Romani per Fecciales filo lanae velatos & verbena in capite ornatos orationem praemittebant ac leges foederis recitabant; finem sermonis constituiebant verba: Si prior defecerit Populus Rom. publico consilio, dolo malo, tu, ille diespiter (a), hunc sic ferito, ut ego hunc porcum vel hanc porcami hodie feriam, tantoque magis ferito, quanto magis potes pollesque Id ubi dixit, porcum silice percussit (b). Atque hac ratione Romani foedera sancire solebant. Fecerunt ita in foedere antiquissimo regis Tullii cum Albanis (y); & Claudius cum regibus in foro foedus icisse porca caesa adhibitaque vetere feccialium praefatione dicitur Svetonio (d). Quid multa? Totus

C 2

tus

(y) l. c. l. II. c. 49. conf. & Schilli Nomencl. Philol. p. m. 645. (z) e.g. Hulfemannus, Gerbardus, Bompertius, Mercerus, nec multum ab his recedere videtur Alexander. ab Al. (a) i. e. Diei pater, ut vult Varro de L. L. & Macrobius l. i. ap. Gyraldum Opp. T. I. p. m. 85. (b) Silicem, quo foedus feriebant, ex templo Jovis Fecceritii sumebant, quod a Romulo omnium primum Roma consecratum & constructum in vertice Capitolini, ubi nunc, Dionysio & aliis testibus, Ara Caeli conspicitur. conf. Bartholom. Mariani Topographiam urbis Romae lib. II. c. 2. apud Graev. T. III. p. 77. (y) Liv. l. i. (d) in vit. Claud. c. 25. conf. & Barcl. Argen. l. i. c. 17. p. m. 115. de Melandri & Lycogenis foedere.

tus processus Rom. fœdera incundi ex Livio ac Dionysio passim, ex O'nuphr. Panvino de Civitate Rom. (ε), ex Caroli Sigonii antiquo jure Italiæ (ζ), ex Trellierii libro de jure jurando (η), & ex Dieterici antiquitatibus Biblicis (θ) innotescit. Duas observationes heic addere liceat. Prima est, quod porci effigies eam ob causam inter militaria signa quantum locum obtinuerit, quia confecto bello, inter quos pax fieri debebat, cæsa porca vel porco fœdus firmari solebat, uti loquitur Festus. Altera est, quod Hannibal ex Pœnorum more loco porci vel porcæ in solenni quodam pacto agnum percussit teste Alberico Gentili (υ), Alexandro ab Al. (x) & Grævio (λ).

§. 18.

Nonnunquam vero per Jovem lapidem fœdus icisse Romanos (μ) ex historia Rom. monumentis elucet. Sic fœdus inter Carthaginensēs & Romanos per Jovem lapidem fulciebatur, teste Polybio (υ): Εστὶ δὲ, inquit, τὸ Ἄξελ λιθὸς &c. Feialis autem in fœderibus publicis publico nomine promittebat servandam fidem hoc modo: Si recte ac sine dolo malo hoc fœdus atque hoc jusjurandum facio, Dii mihi cuncta felicia præstent, sin aliter aut facio aut cogito, cæteris omnibus salvis solus ego perream, ut lapis hic ex manibus meis decidet. Vel: si sciens fallo, me Diespiter salva urbeque arceque bonis ejiciat, ut ego hunc lapidem (ξ). Simile quid in re haud dissimili Lucius Cinna fecit Plutarcho in Sylla teste: Lapidem is accepit, & cum summum Capitolii verticem ascendisset, eum projecit deorsum, sibi ipsi malum imprecans, ita scilicet, si verba daret, nec fidem servaret, se a Jove deturbari & a Romanis abjici velle, quemadmodum ipse lapidem projiceret. Non dissimilia refert idem scriptor in Timoleonte & Craffo.

§. 19.

Jam subneſterem quædam de variis ceremoniis & sacrificiis in fœderi-

(ε) c. 33. ap. Græv. T. I. p. 236. (ζ) l. 1. c. 1. ap. Græv. T. II. p. 1394. seq. (η) ap. Græv. T. V. p. 880. conf. & Sauberr. de sacrif. p. m. 636. seq. (θ) p. 633. seq. (ι) de legationibus l. 1. c. 13. p. m. 39. (x) l. V. c. 10. (λ) T. V. p. 849. seq. (υ) de Arabibus idem testatur Herodotus l. 3. (v) lib. III. c. 25. p. m. 181. a. edit. Wachel. 1609. conf. & Gyrard. l. c. p. 85. (ξ) vid. Al. ab Al. l. V. c. 10. Trellier. l. c. ap. Græv. T. V. p. 880. Dieter. l. c.

deribus matrimonialibus adhibitis, nisi instituti ratio prohiberet. Quare B. L. ablegatum volo ad Hötomannum (o) & Stukium (π). Nec de lustrationibus, de quibus jam supra quædam diximus, pluribus agere licet. Evolvat, cui arridet, Marshamum (ρ), Lomeierum (σ) & Dan. Clafenium (τ).

S. 20.

Priusquam coronis huic Dissertationi imponatur, pauca differere promisi de loco Gen. XV. 7-18. ubi primaria quasi sedes & fons ritus nostri fœderalis se conspiciendum præbet ad minimum vetustiora ejus rei exempla non habemus. Heic si circa voces hærare vellemus, amplissimus dicendi campus se nobis aperiret, nec dies sufficeret historiæ illi explicandæ: hinc scopus noster est, scopum hujus ceremoniæ fœderalis per dissectionem animalium in isto loco tantum indagare. Attamen ne plane ἀσύμβολοι transisse videar, tria solummodo verba de difficilioribus vocibus in commemorata capitis parte & inprimis vers 9. & 10 obviis faciam. Quantum itaque ad vocem שרשם vel שרשם, idem valet h. l. ac שרשם ap. Ef. XV, 5. & Jer. XLVIII, 34., & significat *trivennis*. Consentientes nobiscum habemus Jonathanem, LXX. Seniorum versionem, varios Judaicos & sexcentos alios interpretes, imo qui multorum instar esse potest, perspicacissimo ingenio & acutissimo judicio polentem ac solide doctum Bochartum (υ). Trima autem debebant esse hæc animalia forsitan eam ob causam, quia sapientissimum Numen hac ratione peculiare quid innuere moliebatur (φ), & quia in tertio ætatis anno perfecta sunt statura & robore atque maximè præstant. Unde apud Lucianum in Deorum Dialogo Ganymedes a Jove raptus & dimitti petens pro lytro suo promittit se arietem Jovi immolaturum τὸν τριετην, τὸν μέγαν, ὃς ἡγάρται πρὸς τὴν νομὴν (χ). Pergimus ad vocem הלה; hæc qui.

C 3

(o) in Tr. de veteri ritu nuptiarum apud Grew. T. VIII. p. 1144. (π) Ant. Conviv. p. 170. edit. nov. (ρ) l. c. p. 264. seq. ubi inprimis de lustrationum origine differit. (σ) de lustrat. gentil. passim. (τ) in Theol. gentil. l. 3. c. 6. ap. Gronov. T. VII. p. 131. conferrî quoque meretur Grotius ad Matth. XXVI, 28. (υ) Hierozoic. P. I. l. 2. c. 28. 46. (φ) vid. Corn. a Lap. ad b. l. (χ) Plur. vid. ap. Hesychium, & Bomparium in Parallelis sac. & profan. p. m. 81. seq.

quidem sæpe denotat vitulam; ast haud raro quoque permutatur cum voce פָּרָה, sicut עֵרָה cum voce פָּר; id quod sole meridiano clarius elucet tum ex locis paulo ante allegatis, tum ex Deut. XXI. 3. seqv. & Jerem. XXXIV. 18. seqv. tum ex adjecta voce מִשְׁעֵרָה, adeoque h. l. significat juveneam (ψ). Jam sequitur vox עַר capram, quæ ove robustior est, denotans. Cujus interpretationem a Jonathane factam & a textu nostro discrepantem, legere poteris ap. Drusium (ω). Excipit hanc vocem vocabulum אֵרָה. Chald. אֵרָה Gr. ἀγρῶς vel ἀγρῶς, quod uti ex multis locis scripturæ apparet, arietem significat (N). Quod ad aves attinet, quarum in v. 9. fit mentio, primum nominatur תֵּר i. e. τρυγῶν s. turtur, de quo non est dubium. Unde autem hoc nomen ortum trahat, prolixè docet Bochartus (b). Porro commemoratur גִּוָּר, quæ vox pullum quidem aliarum etiam avium, sed potissimum columbini generis significat (g); passim cum turture solet conjungi, præcipue in Levitico. בָּתָר notat dimidiare & dissecare in duas partes, quod ex contextu v. 10. & ex Jer. XXXIV. 18. 19. patet. Non sine prægnanti causa h. l. adhibetur vocabulum בָּתָר, sed ut indicetur specialis ratio ritus pangendi fœdera per dissectionem animalium, cum deinceps voces generaliores כָּרָר & צֹרֶר usurpatis inveniamus. Cur vero Abram columbas tanquam imaginem Israelitarum, non æque ac quadrupedia, quæ hostes posteritatis Abrahami præfigurabant, uti plurimi interpretum sentiunt, dividerit, & quid sibi voluerint aves rapaces, monstrat B. Theodoretus (d) ut & Grotius (e); Imo infra res ulterius a nobis declarabitur. Vox לַפִּירָה, quam nunc consideramus, lampada, facem & tædam denotat. Est itaque לַפִּירָה s. fax ignis h. l. indicium Dei præsentis ac fœdus cum Abrahamo ferentis, sicuti postea Israëlitas in itinere ex Ægypto בעֵמֶר כָּרָר בָּרִירָה tempore nocturno ducebat & comitabatur (f). De phrasi כָּרָר בָּרִירָה jam supra in §. 1. Dissert. I. disseruimus. Ideo tantum de voce נִתְתִי adhuc

(ψ) v. Bochart. l. c. p. 275. (ω) Not. ad b. l. conf. & Bochart. P. I. p. 620. (N) v. Drus. not. maj. ad b. l. Bochart. l. c. l. 2. c. 43. init. (b) l. c. P. II. l. p. m. 4. 37. & Buxt. in Lex. Ebr. (g) Bochart. l. c. & p. 6. (d) Opp. T. I. Interrog. 66. ad Gen. p. m. 52. edit. Paris. 1642. f. (e) Annot. ad b. l. (f) Exod. XIII. 21. 22.

adhuc observamus, quod emphatice pro Futuro ponatur (†), ad innuendam certo præstandam promissionem, quam Deus Abramo dixerat. Estque hoc quasi iusjurandum; hinc dicitur Deus passim Abramo iurasse. Nam iuramentum proprie in Deum non cadit, quia nihil ipso superius datur, aut excogitare licet; adeoque nec testem nec vindicem aliquem invocare potest. Verba autem Dei, licet non corroborata sint iuramento, fallere nesciunt. Sed hæc circa voces potiores huius loci scripturæ monuisse sufficiat.

§. 21.

Ad rem ipsam progredior, quam ego mihi sub finem huius dissertationis brevissimis adhuc perlustrandam sumsi; nec vereor Dougtæi (†) assertum, qui de fine actionum Abrami hoc in capite descriptarum dicit: Oedipo hic potius opus sit, quam interprete &c. Scopum itaque divisionis animalium & transitus per segmenta h. l. esse puto; ut Deus cum Abramo fœdus iniret. Id quod elucet ex versu 18. Etenim fide pollens Abram ex promissione Dei veracissimi jam c. XII, & in hoc quoque capite facta certissime & summa cum fiducia expectabat semen, quod ex parte esset causa veræ, optimæ & in æternum duraturæ benedictionis super omnes gentes emanantis; imo sperabat possessionem terræ Canaan posteris suis tribuendam, & a coelesti veritate bis jam pollicitam. Ad quod promissum externis signis confirmandum, & etiam ad Isræliitarum fidem in afflictionibus venturis conservandam, dividebantur h. l. animalia in duas partes, quod erat symbolum fœderis firmissime sancienti & nunquam violandi. Atque simul hac ratione innuebatur id, quod Deus in sequentibus dilucide satis proponit, nempe fata futura familiæ Abrahami in servitute Ægyptiaca. Divisa autem animalia repræsentabant, quod contextus suadet, hostes & persecutores populi Israhel, qui instar avis rapacis Israhel ad internecionem persequi decreverant; sed Deus gentem suam post exantlatos multos & diuturnos (‡) labores & post toleratas innumeras molestias potenti manu liberaturus, sartam tectamque conservaturus & persecutores acerrime puniturus erat. Terribilem se fore Ægyptiis per gravissimas pœnas prædicit iustissimus iudex & illud clybano fumante indicat: liberandis vero

Isra-

(†) Simile exemplum occurrit Es. VII. 14. (†) *Analect. sac. p. m. 20.*
 (‡) *de tempore servitutis & exitus Israhel. ex Ægypto conferantur*
Chronologi, Vossius, Usserius &c. conf. Poli Syn. Crit. ad b. l.

Israëlitis se pollicetur optime cupientem & auxilio subvenientem. Quod ut ne in dubium vocetur, sub specie flammæ s. facis ardentis transit per *διχοτομηθέντα*, & sic libere se adstringit ad certissime præstandum ea, quæ promiserat, & ad tuendam ecclesiam suam, quæ super morte Messie foedus cum ipso facit, & in morte illius sperat transitum per mortem ad vitam, contra insultus omnium adversariorum. Quare lampas transiens dicitur legatus divinæ majestatis a B. Calovio. Imo credibile est Abramum similiter inter partes victimarum divisarum transiisse, quamvis hanc aliasque circumstantias omittat Moses. Quanti faciant Judæi hoc pactum solenne, patet ex eo, quod iterum iterumque precari soleant: *אנא מלך רחום וחנן זוכר והבט לברית בין הכתרים*; Nam totum hoc foedus ad gentis Abrahamiticæ salutem atinebat (*).

§. 22.

Hic terminus esto lucubrationum nostrarum de foederibus veterum per dissectionem animalium factis. Ea, quæ forsitan deesse videntur, ulteriori B. L. meditationi relinquo. Et si B. L. non omni ex parte satisfecerim in opera ista, imbecillitati meæ condonabit, memor dicti illius Ebraeorum: *חרגר יעשר אומן*. Ceterum grates, quas pia mente concipere valeo, maximas benignissimo Numini persolvo, quod in laboribus hæc auxilio suo gratiosissimo tenuitati meæ adesse haud recusaverit. Imposterum quoque vias & conatus meos ipsius gratiæ ineffabili & sapientissimæ providentiæ commissos commendatosque volo.

Π. Θ. Μ.

Επίμετογ.

1. Religio erga Deum est Juris naturæ.
2. Juramentum non cadit in Deum.
3. *Αιδωσιγενεσία* gentilium natales debere videtur *τῇ κακογενεία*.

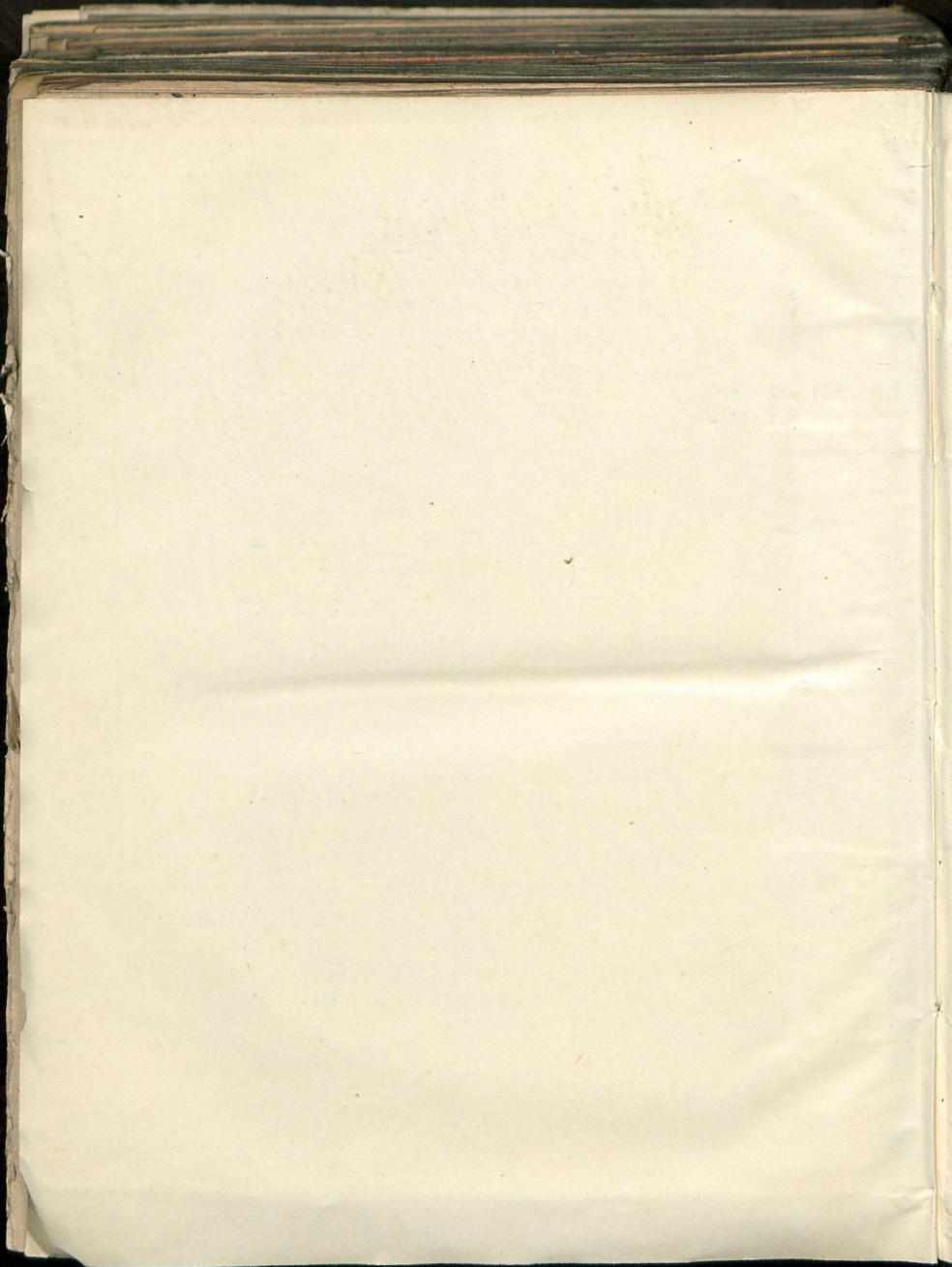
Errata in I. Dissert. d. prebensa.

In præfat. columna. 2. not. (e) pro c. 2. lege c. 3. col. 4. pro Henr. IV. leg. V. in not. (q) pro 1550. lege 1555. in §. 2. pro respondit leg. respondet. in §. 16 pro *συμφαττεδξ* leg. *συμφαττεδξ*. in §. 19. pro *περιφάξεται* leg. *περιφάξεται*.

(*) v. Lud. de Dieu observ. ad b. l. p. 28. edit. L. B. 1648. 410.

Leipzig, Diss., 1711

ULB Halle

004 708 792

3

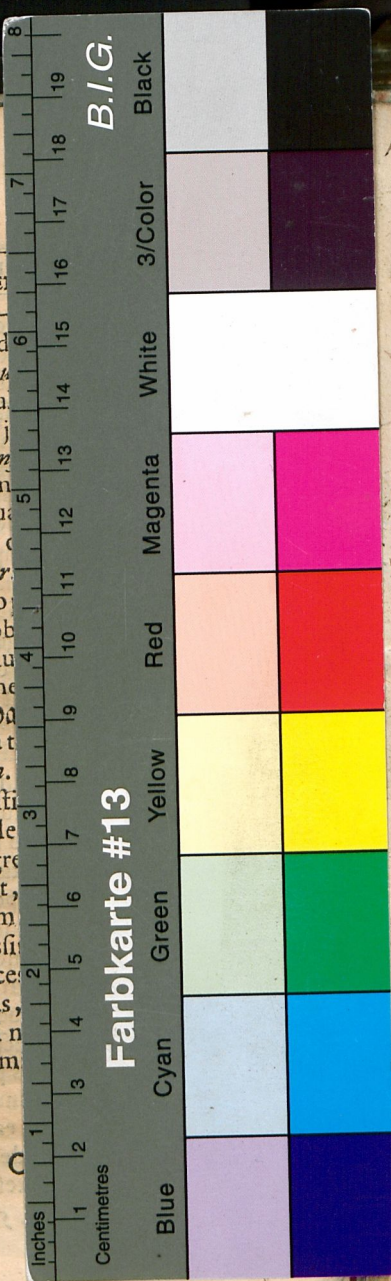
f.

Sb.

W 1 P

17071.

N° 28

1711, 4

216 a

בגה
DE

**FOEDERIBUS VETERUM
PER DISSECTIONEM
ANIMALIUM FACTIS**

DISSERTATIONEM POSTERIOREM
INDULGENTE
AMPLISSIMA FACULT. PHILOSOPHICA
IN VICEM PRIORIS

PRO LOCO

IN ILLA ALIQUANDO OBTINENDO

D. XXIII SEPT. A. O. R. c^o l^o l^occ^o XI.

EXHIBET

M. JO. DANIEL JACOBI,
ERFF. TH.

L I P S I Æ,
Literis IMMANUELIS TITIL.

